

Θεός που δεν έχει χέρια*

Μάριο Μοντεσσόρι

Από την αρχή κιόλας οι άνθρωποι γνώριζαν τον Θεό. Μπορούσαν να Τον αισθανθούν αν και δεν μπορούσαν να Τον δουν, και ρωτούσαν συνεχώς στις διαφορετικές γλώσσες τους ποιος ήταν και πού βρισκόταν.

«Ποιος είναι ο Θεός;» ρώτησαν τους σοφούς τους.

«Είναι το πιο τέλειο από τα όντα», ήταν η απάντηση.

«Αλλά πώς μοιάζει; Έχει σώμα σαν εμάς;»

«Όχι, δεν έχει σώμα. Δεν έχει μάτια για να βλέπει, χέρια για να εργάζεται και πόδια για να περπατάει, αλλά βλέπει τα πάντα και γνωρίζει τα πάντα, ακόμα και τις πιο κρυφές μας σκέψεις.»

«Και πού είναι Αυτός;»

Είναι στον ουρανό και σε αυτή τη γη. Είναι παντού.

"Τι μπορεί να κάνει;"

«Ό,τι επιθυμεί.»

«Αλλά τι έχει κάνει στην πραγματικότητα ο Θεός;»

«Αυτό που έχει κάνει είναι όλα όσα έχουν συμβεί ποτέ. Αυτός είναι ο Δημιουργός και ο Κύριος που έχει φτιάξει τα πάντα, και όλα τα πράγματα που έχει φτιάξει υπακούουν στο θέλημά Του. Φροντίζει και προνοεί για όλα αυτά, και διατηρεί ολόκληρη τη δημιουργία Του στην πιο υπέροχη αρμονία και τάξη.»

Στην αρχή υπήρχε μόνο ο Θεός. Εφόσον ήταν απόλυτα τέλειος και απόλυτα ευτυχισμένος, δεν χρειαζόταν τίποτα. Κι όμως, από την αγαθότητά Του επέλεξε να δημιουργήσει και όλα όσα θέλησε ήρθαν σε ύπαρξη· οι ουρανοί και η γη, όλα όσα είναι ορατά και όλα όσα είναι αόρατα. Το ένα μετά το άλλο δημιούργησε το φως, τα αστέρια, τον ουρανό και τη γη με τα φυτά και τα ζώα της. Τελευταίο από όλα δημιούργησε τον άνθρωπο. Ο άνθρωπος, όπως τα ζώα, φτιάχτηκε από σωματίδια γης, αλλά ο Θεός τον έκανε διαφορετικό από τα ζώα και όμοιο με τον Εαυτό Του, γιατί στο σώμα του, το οποίο θα πέθαινε, ενέπνευσε μια ψυχή που δεν θα πέθαινε ποτέ.

**Ο Μάριο Μοντεσσόρι θυμόταν τη μητέρα του να διηγείται αυτή την ιστορία και την μοιράστηκε στο τεύχος Δεκεμβρίου 1958 του περιοδικού AMI's Communications. Την περιέγραψε ως μια «κοσμική ιστορία» που διηγήθηκε στα παιδιά. Σύμφωνα με τον ίδιο, αυτή η ιστορία θα πρέπει να ειπωθεί μονομιás εντός της πρώτης εβδομάδας από την άφιξη του μαθητή στην τάξη του Δημοτικού σχολείου.*

Πολλοί άνθρωποι νόμιζαν ότι αυτό ήταν απλώς μια ιστορία. Πώς θα μπορούσε κάποιος χωρίς μάτια και χωρίς χέρια να φτιάχνει πράγματα; Αν ο Θεός είναι ένα πνεύμα που δεν μπορεί να το δει, να το αγγίξει ή να το ακούσει κανείς, πώς θα μπορούσε να φτιάξει τα αστέρια που λάμπουν από πάνω, τη θάλασσα που είναι πάντα σε κίνηση, τον ήλιο, τα βουνά και τον άνεμο; Πώς θα μπορούσε ένα πνεύμα να φτιάξει τα πουλιά, τα ψάρια και τα δέντρα, τα λουλούδια και το άρωμα που σκορπίζουν γύρω τους; Ίσως θα μπορούσε να φτιάξει αόρατα πράγματα, αλλά πώς θα μπορούσε να φτιάξει τον ορατό κόσμο; Είναι πολύ καλό, σκέφτηκαν, να λένε ότι ο Θεός είναι παντού, αλλά ποιος έχει στρέψει τα μάτια του πάνω Του; Πώς μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι είναι παντού; Λένε ότι είναι ο Κύριος στον οποίο υπακούν όλοι και όλα, αλλά γιατί να το πιστέψουμε αυτό;

Και πραγματικά φαίνεται αδύνατο. Εμείς που έχουμε χέρια δεν θα μπορούσαμε να κάνουμε αυτά τα πράγματα, οπότε πώς θα μπορούσε κάποιος που δεν έχει χέρια να τα κάνει; Και μπορούμε να φανταστούμε ζώα, φυτά και βράχους να υπακούν στον Θεό; Τα ζώα δεν καταλαβαίνουν όταν τους μιλάμε, οπότε πώς θα μπορούσαν να είναι υπάκουα; Ή οι άνεμοι, η θάλασσα και τα βουνά; Μπορείτε να φωνάζετε και να ουρλιάζετε και να κουνάτε τα χέρια σας προς το μέρος τους, αλλά δεν μπορούν να σας ακούσουν γιατί δεν είναι καν ζωντανά, και σίγουρα δεν θα σας υπακούσουν.

Ναι, έτσι μας φαίνεται. Αλλά, όπως θα δείτε, οτιδήποτε υπάρχει, είτε έχει ζωή είτε όχι, σε όλα όσα κάνει και από το ίδιο το γεγονός της ύπαρξής του, στην πραγματικότητα υπακούει στο θέλημα του Θεού.

Τα πλάσματα του Θεού δεν γνωρίζουν ότι υπακούν. Αυτά που είναι άψυχα απλώς συνεχίζουν να υπάρχουν. Αυτά που έχουν ζωή κινούνται και συνεχίζουν να ζουν. Κι όμως, κάθε φορά που ένας δροσερός άνεμος αγγίζει το μάγουλό σας, η φωνή του, αν μπορούσαμε να τον ακούσουμε, λέει: «Κύριε, υπακούω». Όταν ο ήλιος ανατέλλει το πρωί και χρωματίζει τη λαμπερή θάλασσα, ο ήλιος και οι ακτίνες του ήλιου ψιθυρίζουν: «Κυρίέ μου, υπακούω». Και όταν βλέπετε ένα πουλί να πετάει, ή καρπό να πέφτει από ένα δέντρο, ή μια πεταλούδα να αιωρείται πάνω από ένα λουλούδι, τα πουλιά και το πέταγμά τους, το δέντρο και τον καρπό και την πτώση του στο έδαφος, η πεταλούδα και το λουλούδι και το άρωμά της επαναλαμβάνουν όλα τα ίδια λόγια: «Ακούω, Κυρίέ μου, και υπακούω».

Στην αρχή υπήρχε χάος και σκοτάδι στο πρόσωπο του βυθού. Ο Θεός είπε: «Γενηθήτω φως», και έγινε φως. Πριν από αυτό υπήρχε μόνο το βυθό, μια απεραντοσύνη χώρου χωρίς αρχή και τέλος, απερίγραπτα σκοτεινή και ψυχρή. Ποιος μπορεί να φανταστεί αυτή την απεραντοσύνη, αυτό το σκοτάδι και το κρύο;

Όταν σκεφτόμαστε το σκοτάδι, σκεφτόμαστε τη νύχτα. Αλλά η δική μας νύχτα θα ήταν σαν λαμπερή ηλιοφάνεια σε σύγκριση με αυτό το σκοτάδι. Όταν σκεφτόμαστε το κρύο, σκεφτόμαστε τον πάγο. Αλλά ο πάγος είναι πραγματικά καυτός αν τον συγκρίνετε με το κρύο του διαστήματος, τον χώρο που χωρίζει τα αστέρια: τόσο καυτός, θα λέγατε, όσο ένα φλεγόμενο καμίνι από το οποίο δεν μπορεί να ξεφύγει καμία θερμότητα. Σε αυτό το απέραντο κενό κρύου και σκότους δημιουργήθηκε το φως. Εμφανίστηκε κάτι σαν ένα απέραντο, πύρινο σύννεφο που περιλάμβανε όλα τα αστέρια που βρίσκονται στον ουρανό. Ολόκληρο το σύμπαν ήταν σε αυτό το σύννεφο, και ανάμεσα στα πιο μικροσκοπικά αστέρια ήταν ο δικός μας κόσμος. Αλλά τότε δεν ήταν αστέρια. Μέχρι τότε δεν υπήρχε τίποτα άλλο εκτός από το φως και τη θερμότητα. Τόσο έντονη ήταν η θερμότητα που όλες οι ουσίες που γνωρίζουμε - σίδηρος, χρυσός, γη, βράχοι, νερό - υπήρχαν ως αέρια, τόσο άυλες όσο ο αέρας. Όλες αυτές οι ουσίες, όλα τα υλικά από τα οποία αποτελούνται η γη και τα αστέρια, ήταν

συγχωνευμένα σε μια απέραντη, φλεγόμενη ένταση φωτός και θερμότητας - μια θερμότητα που θα έκανε τον ήλιο μας σήμερα να μοιάζει με ένα κομμάτι πάγου.

Αυτό το μανιασμένο πύρινο σύννεφο του τίποτα, τόσο τεράστιο όσο φανταζόμαστε, κινούνταν στην απεραντοσύνη του παγωμένου διαστήματος, που ήταν επίσης τίποτα, αλλά απείρως πιο απέραντο. Η πύρινη μάζα δεν ήταν μεγαλύτερη από μια σταγόνα νερού στον ωκεανό του διαστήματος, αλλά αυτή η σταγόνα περιείχε τη γη και όλα τα αστέρια.

Καθώς αυτό το σύννεφο φωτός και θερμότητας κινούνταν μέσα στο κενό, μικρές σταγόνες έπεφταν από αυτό. Αν βγάλετε το νερό από ένα ποτήρι, ένα μέρος του συκρατείται και το υπόλοιπο διασπάται σε ξεχωριστές σταγόνες. Οι αμέτρητες στρατιές των αστεριών είναι σαν αυτές τις μικρές σταγόνες, μόνο που αντί να πέφτουν, κινούνται συνεχώς στο διάστημα, με τέτοιο τρόπο που δεν μπορούν ποτέ να συναντηθούν. Απέχουν εκατομμύρια μίλια η μία από την άλλη.

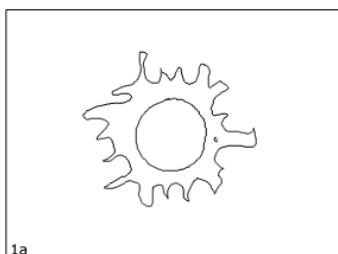
Πράγματι, μερικά αστέρια βρίσκονται τόσο μακριά από εμάς που χρειάζονται εκατομμύρια χρόνια για να φτάσει το φως τους σε εμάς. Ξέρετε πόσο γρήγορα ταξιδεύει το φως; (τα παιδιά μπορεί να απαντήσουν: 100 μίλια/ώρα, 200 μίλια/ώρα...;) Όχι, πολύ πιο γρήγορα. Ταξιδεύει 186.000 - όχι ανά ώρα, αλλά ανά ΔΕΥΤΕΡΟΛΕΠΤΟ. Φανταστείτε πόσο γρήγορα είναι αυτό! Σημαίνει ότι σε ένα δευτερόλεπτο μπορεί να ταξιδέψει 7 φορές γύρω από ολόκληρο τον κόσμο. Και ξέρετε πόσο μεγάλος είναι ο κόσμος; Αν οδηγούσαμε με 100 μίλια/ώρα συνεχώς, όλη μέρα και όλη νύχτα, χωρίς να σταματάμε, θα μας χρειαζόταν περισσότερες από 10 ημέρες για να καλύψουμε αυτή την απόσταση. Κι όμως το φως την καλύπτει 7 φορές σε ένα δευτερόλεπτο! Κάνεις «κλικ» με τις άκρες των δακτύλων σου, και έχει ήδη κάνει τον γύρο της γης 7 φορές!

Μπορείτε, λοιπόν, να φανταστείτε πόσο μακριά βρίσκονται μερικά από αυτά τα αστέρια, που το φως τους χρειάζεται 1 εκατομμύριο χρόνια για να φτάσει σε εμάς;

Υπάρχουν τόσα πολλά αστέρια που οι επιστήμονες έχουν υπολογίσει ότι αν το καθένα από αυτά ήταν ένας κόκκος άμμου, όλα τα αστέρια μαζί θα κάλυπταν όλες τις πολιτείες από τη Βιρτζίνια μέχρι τη Νέα Υόρκη μέχρι το ύψος των 200 μέτρων! Ένα από αυτά τα αστέρια, ένας από αυτούς τους κόκκους άμμου ανάμεσα σε αυτά τα χιλιάδες δισεκατομμύρια κόκκους άμμου, είναι ο ήλιος μας, και το ένα εκατομμυριοστό αυτού του κόκκου είναι η γη μας. Μια αόρατη κουκκίδα ανυπαρξίας.

Δεν θα το σκεφτόταν κανείς. Ο ήλιος δεν φαίνεται τόσο μεγάλος. Αλλά αυτό συμβαίνει επειδή είναι τόσο μακριά. Το φως από αυτόν χρειάζεται περίπου 8 λεπτά για να μας φτάσει και αν διανύσουμε την ίδια απόσταση με 160 χλμ/ώρα, θα μας χρειαζόταν λίγο περισσότερο από 106 χρόνια για να φτάσουμε στον ήλιο. Στην πραγματικότητα, ο ήλιος είναι ένα εκατομμύριο φορές μεγαλύτερος από τη Γη. Ο ήλιος είναι τόσο μεγάλος που μόνο μία από τις φλόγες του θα μπορούσε να χωρέσει 22 πλανήτες γης.

(ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1Α: Γη σε σύγκριση με τον Ήλιο)

Όταν το θέλημα του Θεού κάλεσε τα αστέρια σε ύπαρξη, δεν υπήρχε καμία λεπτομέρεια που να μην είχε σχεδιάσει. Σε κάθε κομμάτι του σύμπαντος, σε κάθε κουκκίδα που θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε πολύ μικροσκοπική για να έχει σημασία, δόθηκε ένα σύνολο κανόνων για να ακολουθήσει. Στα μικρά σωματίδια που ήταν σαν καπνός, σαν ατμός - που μπορούσαν να διακριθούν μόνο ως φως και θερμότητα - που κινούνταν με φανταστική ταχύτητα, είπε: «Καθώς κρυνώνεις, θα πλησιάζεις και θα γίνεσαι μικρότερος».

Έτσι, καθώς ψύχονταν, κινούνταν όλο και πιο αργά, προσκολλώμενα όλο και πιο κοντά το ένα στο άλλο και καταλαμβάνοντας όλο και λιγότερο χώρο. Τα σωματίδια έπαιρναν διαφορετικές καταστάσεις, τις οποίες ο άνθρωπος ονόμαζε στερεά, υγρή ή αέρια κατάσταση.

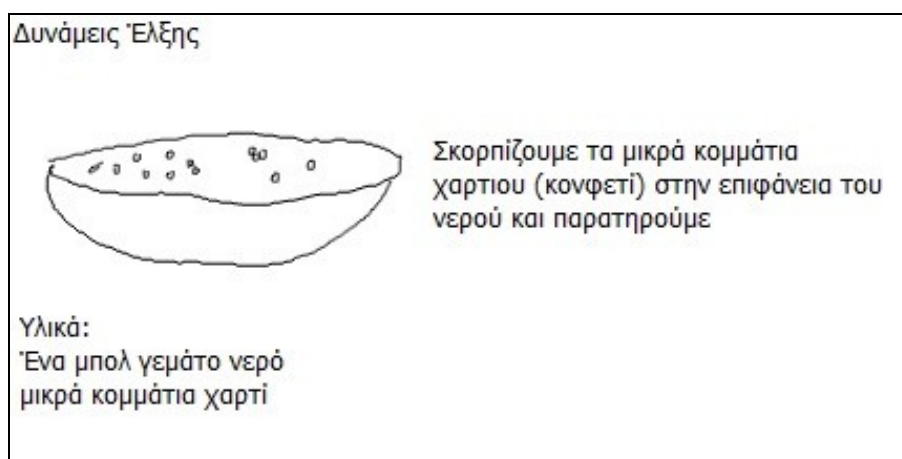
(ΕΠΙΔΕΙΞΗ: Τρεις Καταστάσεις της Ύλης)

Όλα όσα γνωρίζουμε είναι είτε αέριο, είτε υγρό, είτε στερεό, και σε ποια από τις τρεις καταστάσεις βρίσκεται αυτή τη στιγμή εξαρτάται από το πόσο ζεστό ή κρύο είναι.

Έπειτα, ο Θεός έδωσε κάποιες άλλες οδηγίες. Σε κάθε ένα από τα μικροσκοπικά σωματίδια δόθηκε μια ιδιαίτερη αγάπη για ορισμένα σωματίδια και μια ιδιαίτερη αντιπάθεια για ορισμένα άλλα. Κάποια έλκονταν μεταξύ τους και κάποια όχι. Όπως και οι άνθρωποι, τους αρέσουν κάποια και αρνούνται να έχουν οποιαδήποτε σχέση με άλλα. Έτσι, σχηματίζουν διαφορετικές ομάδες.

(ΕΠΙΔΕΙΞΗ: Δυνάμεις Έλξης)

Με αυτόν τον τρόπο, τα σωματίδια συνδυάστηκαν και σχηματίστηκαν σε διαφορετικές ομάδες.

Στη στερεά κατάσταση, ο Θεός έχει κάνει τα σωματίδια να προσκολλώνται τόσο σφιχτά μεταξύ τους που είναι σχεδόν αδύνατο να διαχωριστούν. Σχηματίζουν ένα σώμα που δεν θα αλλάξει το σχήμα του εκτός αν ασκηθεί δύναμη. Αν ένα κομμάτι σπάσει, τα σωματίδια θα εξακολουθούν να προσκολλώνται μεταξύ τους. Αν, για παράδειγμα, αρχίσετε να θρυμματίζετε έναν πυρόλιθο, ο πυρόλιθος και τα θρυμματισμένα κομμάτια παραμένουν συμπαγή κομμάτια πέτρας.

Όσον αφορά τα υγρά, ο Θεός είπε: «Θα κρατάτε κι εσείς το ένα το άλλο, αλλά όχι τόσο σφιχτά, ώστε να μην έχετε δικό σας σχήμα και να κυλάτε ο ένας πάνω στον άλλον».

(ΕΠΙΔΕΙΞΗ: Μοντέλο Υγρού)

Μοντέλο ενός υγρού

Υλικά:

Ένα γυάλινο σφραγισμένο δοχείο

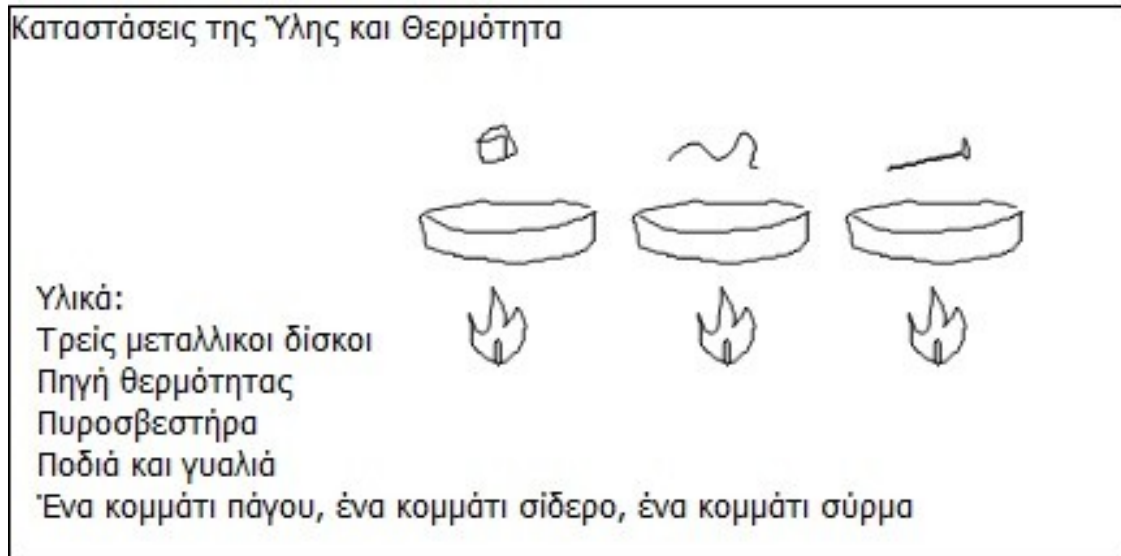
γεμάτο σιδερένιες μπίλιες ή μικρά πετραδάκια

«Έτσι θα ρέεις και θα εξαπλώνεσαι, γεμίζοντας κάθε κοιλότητα, κάθε σχισμή στο μονοπάτι σου. Θα πιέζεις προς τα κάτω και πλάγια, αλλά ποτέ προς τα πάνω». Γι' αυτό, αν και μπορούμε να βάλουμε τα χέρια μας στο νερό, δεν μπορούμε να τα βάλουμε μέσα σε μια πέτρα.

Και στα αέρια είπε: «Τα σωματίδιά σας δεν θα κολλήσουν καθόλου μεταξύ τους. Μπορούν να κινούνται ελεύθερα προς όλες τις κατευθύνσεις».

Αλλά επειδή τα σωματίδια ήταν όλα τόσο διαφορετικά άτομα, δεν έγιναν όλα στερεά ή υγρά ή αέρια ταυτόχρονα. Σε μια συγκεκριμένη θερμοκρασία, κάποια παρέμειναν στερεά, άλλα έγιναν υγρά και άλλα έγιναν αέρια.

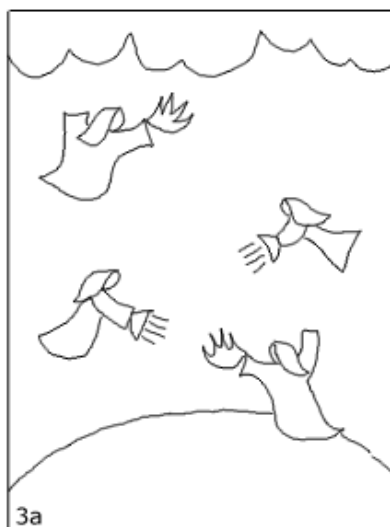
(ΕΠΙΔΕΙΞΗ: Κατάσταση της Ύλης και Θερμότητα)

Και έτσι, υπακούοντας σε αυτούς τους νόμους, η μικρή σταγόνα του τίποτα που έμελλε να γίνει ο κόσμος μας, η φλεγόμενη μάζα, συνέχισε να περιστρέφεται και να περιστρέφεται γύρω από τον εαυτό της και γύρω από τον ήλιο στο τρομερό κύριο του διαστήματος.

Και καθώς περνούσε ο καιρός, ο εξωτερικός δακτύλιος αυτής της μάζας άρχισε έναν χορό, τον χορό των στοιχείων. Τα σωματίδια που βρίσκονταν στην άκρη κρύωσαν και συρρικνώθηκαν. Στριμωγμένα το ένα πάνω στο άλλο έσπενσαν στη γη, αλλά μόλις πλησίασαν στο θερμότερο μέρος, ζεστάθηκαν και ξαναπήγαν. Σαν μικροί άγγελοι, μετέφεραν έναν κουβά με ζεστό, αναμμένο κάρβουνο στο διάστημα και επέστρεψαν με λίγο πάγο.

(ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3Α: Ο Χορός των Στοιχείων)

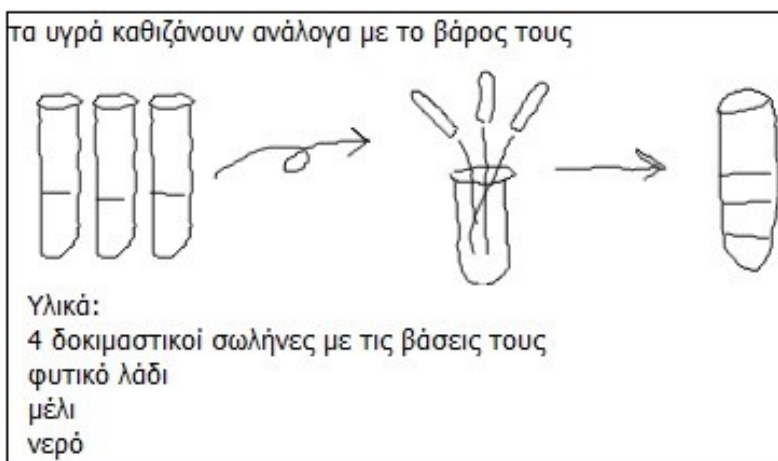
Πόσο υπέροχο είναι! Και πόσο απλό! Αν ζεσταθείς, διαστέλλεσαι και καθώς διαστέλλεσαι, γίνεσαι ελαφρύτερος και πετάς προς τα πάνω, σαν μια φυσαλίδα αέρα στο νερό. Αλλά, αν κρυώσεις, συρρικνώνεσαι και πέφτεις όπως ένας κόκκος άμμου βυθίζεται στον πάτο μιας λίμνης.

Λόγω αυτού του νόμου, η γη σταδιακά άλλαξε από μια μπάλα φωτιάς στη γη που γνωρίζουμε. Αυτός ήταν ο νόμος στον οποίο υπάκουαν τα μικροσκοπικά ακτινοβολούντα σωματίδια καθώς χόρευαν τον χορό τους. Σωματίδια σε μικρότερα επίπεδα που μπορούν να τα δει κανείς ή ακόμα και να τα φανταστεί, αλλά αρκετά πολυάριθμα ώστε να έχουν δημιουργήσει τον κόσμο.

Για εκατοντάδες, χιλιάδες, εκατομμύρια χρόνια αυτός ο χορός συνεχίστηκε. Τελικά, τα σωματίδια κατακάθισαν, σαν κουρασμένοι χορευτές, και το ένα μετά το άλλο, έγιναν πρώτα υγρά και μετά στερεά και καθώς γίνονταν υγρά ή στερεά, μερικά από αυτά ενώθηκαν με άλλα προς τα οποία έλκονταν, σχηματίζοντας νέες ουσίες.

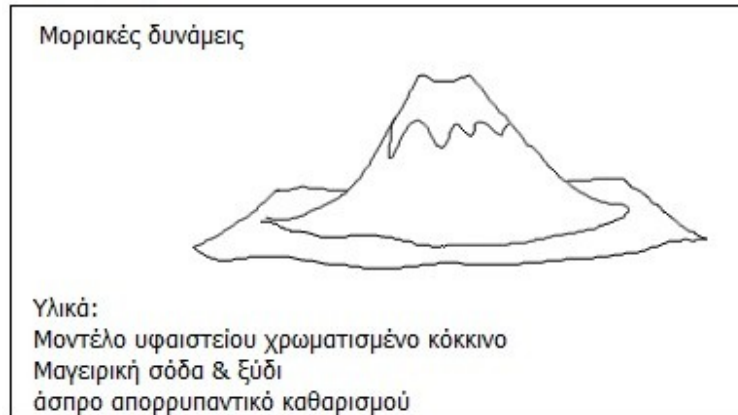
Τα βαρύτερα πλησίαζαν πιο κοντά στην καρδιά της γης και τα ελαφρύτερα επέπλεαν από πάνω τους σαν λάδι που επιπλέει στο νερό.

(ΕΠΙΔΕΙΞΗ: Τα υγρά καθιζάνουν ανάλογα με το βάρος τους)

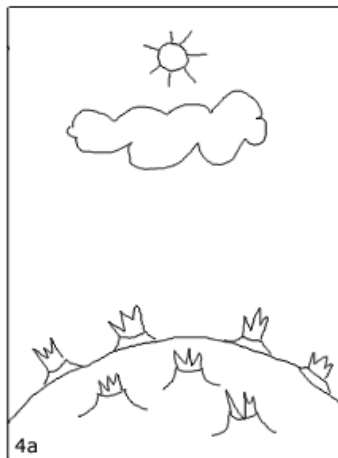
Σχηματίστηκε ένας λεπτός αφρός, σαν το δέρμα που σχηματίζεται στο γάλα όταν βράζει και αφήνεται να κρυώσει. Φαινόταν σαν η γη να είχε πάρει κάποιο σχήμα. Αλλά τα στοιχεία μέσα σε αυτό το δέρμα ήταν ακόμα πολύ ζεστά. Ένωθαν παγιδευμένα. Ήθελαν να βγουν έξω. Τι θα μπορούσαν να κάνουν διαφορετικά; Έπρεπε να ακολουθήσουν τον νόμο του Θεού: «Αν είσαι ζεστός, διαστέλλεσαι». Δεν υπήρχε μέρος για να διασταλούν και έτσι ξέσπασαν. Έσπασαν το δέρμα και ήταν σαν μια τρομερή μάχη.

(ΕΠΙΔΕΙΞΗ: Ηφαίστειο)

Το νερό που σχηματίστηκε στην επιφάνεια μετατράπηκε αμέσως σε ατμό και ανέβηκε προς τα πάνω καθώς η θερμή ύλη έβγαινε από το εσωτερικό της γης.

(ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4Α: Ηφαίστεια και Νέφος)

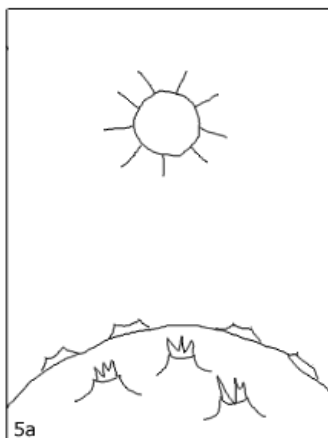

Υπήρχαν επίσης στάχτες. Ένα πέπλο από σύννεφα είχε καλύψει τη γη, ώστε κανείς να μην μπορεί να δει τι συνέβαινε. Ο ήλιος ντρεπόταν γι' αυτές!

Τελικά, οι μάχες σταμάτησαν. Καθώς όλοι ψυχράνανε, όλο και περισσότερα αέρια γίνονταν υγρά, όλο και περισσότερα υγρά γίνονταν στερεά. Η ίδια η γη συρρικνώθηκε και ζαρώθηκε σαν ένα παλιό μήλο που έχει μείνει σε ένα ντουλάπι. Οι ζαρώσεις είναι βουνά και οι κοιλότητες είναι οι ωκεανοί.

Διότι, καθώς τα πετρώματα είχαν κρυώσει, το νερό μπόρεσε να επιστρέψει στη γη και έβρεχε ασταμάτητα. Και το νερό, όντας υγρό, γέμισε κάθε κοιλότητα και σχισμή που βρέθηκε στο πέρασμά του. Έτσι σχηματίστηκαν οι ωκεανοί. Πάνω από αυτούς βρισκόταν ο αέρας, ο αέρας που αναπνέουμε. Το σύννεφο είχε εξαφανιστεί.

(ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5Α: Ηφαίστεια και Νερό)

Το πέπλο είχε αποσυρθεί και ο ήλιος μπορούσε για άλλη μια φορά να χαμογελάσει στην όμορφη κόρη του, τη γη.

Πέτρες, νερό, αέρας: στερεά, υγρά, αέρια. Σήμερα, όπως ήταν χθες και πριν από εκατομμύρια χρόνια, οι νόμοι του Θεού τηρούνται με τον ίδιο τρόπο. Ο κόσμος περιστρέφεται γύρω από τον εαυτό του και γύρω από τον ήλιο. Και σήμερα, όπως ήταν πριν από εκατομμύρια χρόνια, η γη και όλα τα στοιχεία και οι ενώσεις από τα οποία αποτελείται, καθώς εκπληρώνουν το έργο τους, ψιθυρίζουν με μια φωνή:

«Κύριε, ας γίνει το θέλημά Σου · υπακούμε».

Μετάφραση: Δημήτρης Χασάπης